

Мониторинг бриф за месец јули 2017 г. од следењето на Поглавјето 23 - правосудство, борба против корупцијата и темелни права

I ПРАВОСУДСТВО

Независност

Оставка на претседателот на Советот на јавните обвинители, Петар Аневски

Г. Петар Аневски поднесе оставка од позијата претседател на Советот на јавни обвинители од лични и семејни причини. Тој прв пат на оваа функција стапи во 2014 година, а втор пат беше избран во септември 2016 година. Хелсиншкиот комитет за човекови права тогаш реагираше бидејќи законот не дозволува реизбор. Сепак, г. Аневски тогаш го толкуваше законот дека вториот мандат како член на советот му дозволува реизбор. Аневски изјави дека се повлекува од лични причини. На истата седница за в.д. Јавен обвинител на Република Македонија Советот ја избра Лилјана Спасовска, заменичката на поранешниот Јавен обвинител, г. Марко Зврлевски.¹

Одземени имунитетите на судите обвинети во случајот „Титаник 2“

Судскиот совет на Република Македонија на 261-та седница донесе одлука за одземање на имунитетот на петмината судии од Управниот суд обвинети во „Титаник 2“, предметот кој го води СЈО за изборните нерегуларности од локалните избори во 2013 година.

Од Судскиот совет соопштија дека се донесени решенија и за престанок на судиска функција на Абдула Лимани, судија на Апелациониот суд Скопје и на Јаготка Денковска, судија на Основен суд Куманово, поради навршени 64 години.²

¹ <http://telma.com.mk/vesti/anevski-podnese-ostavka-od-lichni-prichini>

² http://sud.mk/wps/portal/ssrm/sud/vesti/ab9c85ab-4e0c-4a33-92cd-63179dbaf8c4!/ut/p/z1/tZNbT8lwGIZ_Cxe7bNpt3dpeTmUQ5CDBCsN6bYOKu4A1Hn49ZbExAARNGhvmibv93zvdjykcAZ5KRq1EFpVpXgy75j7c7-DMaK3qE97NwwFEXbD8d29jQmG031Bxx5RIxhFPuuGThS5kJ-Of4Ac8rTUtV7CeFs1Us-LIYW2z5mF6iqVuhQWauRWkwJhKXUEwnAEqUAC9cFzEkz4Ls2YVkiCpriHa5OVQZjiROWYw8D7DAKcM4IELbrA0ySlOaEOVnGDu0f-9vZR9-cAH3GnxDwc-3j51LwfcZxh2PjgXwJRt2QGEHb9gl6diZdY7JR8gVGZbUpzEgmv2yRARxkOCgitC_McBo_9P4XTy7E987N2Pwh9bhe88AselVq-arh7C823XCdzeB6sDB2hV4CveYVnP0otC6igrpvCqyQdvFca95vxqC3dWX06DV-gCWRYHn/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/?urile=wcm%3Apath%3A%2Fsovet_mk%2Fsud%2Fpocetna%2Fvesti%2FaB9c85ab-4e0c-4a33-92cd-63179dbaf8c4

Непристрасност

Апелациониот суд во Скопје донесе одлука за прифаќање на „бомбите“ како докази во кривичната постапка- Врховниот суд и покрај тоа ќе расправа дали тие ќе се користат како доказ

Апелациониот суд Скопје на 4 август 2017 година донесе одлука со која ја уважи жалбата на Јавното обвинителство за гонење на кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на незаконското следење на комуникациите Скопје и го укина решението донесено од Основниот суд Скопје 1 Скопје со кое од списите на предметот се издвоени снимените материјали предложени како доказ за предметот поврзан со настаните во Општина Центар.

Согласно оваа одлука доказите прибавени од прислушкуваните материјали можат да се употребат како доказ во кривичната постапка.³

Со оваа одлука Апелација практично дозволи бомбите да бидат третирали како докази во кривичната постапка, што Основниот суд Скопје 1 ги отфрли во декември 2016 година.

Врховниот суд ќе расправа дали „бомбите“ ќе се користат како доказ и покрај одлуката на скопска Апелација

Сепак, останува да се види како натаму ќе постапува Врховниот суд во светлина на изјавата на неговиот Претседател, Јово Вангеловски, кој останува на идејата за расправа по рефератот поднесен од негова страна со цел Врховниот суд да донесе начелно правно мислење за тоа дали „бомбите“ на опозицијата може да се користат како докази во судската постапка. Вангеловски изјави дека произнесувањето на Апелациониот суд во Скопје за издвојувањето на доказите во случајот „Насилство“ во Општина Центар се однесува само за конкретен предмет, зашто се работи за укинувачко решение, а не за мериторна одлука.

Вангеловски истакна дека општата седница на Врховниот суд расправа генерално за правното прашање, а не за конкретниот случај, но притоа ќе го има предвид и решението на скопска Апелација. За продолжението на седницата јавноста ќе биде наскоро известена.

Како потсетување, досегашната судијка во Европскиот суд за човекови права и слободи во Стразбур, Мирјана Лазарова-Трајковска, која беше поканета од претседателот на Судот, Јово Вангеловски, на врховните судии во мај 2017 годинава им подели 35 примероци од пресуди на Европскиот суд за човекови права, според кои, нелегално стекнатите материјали можат да бидат докази во судските постапки. „Судот не може да си земе улога на законодавец и тој да ја уредува таа материја, туку

³ http://www.vsrn.mk/wps/portal/asskopje/sud/vesti/6e2965c9-7142-4157-b2f9-0b35e4d3fdc5!/ut/p/z1/rVLLUsJAEPwWDzmGHfLG20rxMEJRCgiZC5XH5qHJbkiWRP6I_JgSSlg4d5mq7tnumcQQWtEmN9kiS8yzvxc1h6xNtbIMMB5glkzf7oDPADbWfQwwMBGq1OA0RAQOc1_RgSRkllSpMgrd0GehZviVYF6FylQ8pAKSi vQ0FpkClhU61lm2FPtrqGpRte01UCLeyoEukmNSI-i0DzoiWEWle8i9Oqcwcp88MvDIPnkHMRfJMI58JkmZoHuJlhUNKYVrTq7Sn6nQpT1rQIKtG3bSThPctoJeaHAT5SU1wKtvYORJ33YXz5m46ENeDnomth51GZYLqrJaluWjFeFnGT-x5jGcNzhKCnXvLLDSfn5vXWlvHvuEGXQWjXtT2XQpS9SNWmXR-ulLtCU1e9luCZaXzJmgb3I9_3LKZbEsHH2vsvcJXame27Tlii76gbPX8wTf3HwAnllTkg!!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/?urile=wcm%3Apath%3A%2Fpublic_mk%2Fsd%2Fpocetna%2Fvesti%2F6e2965c9-7142-4157-b2f9-0b35e4d3fdc5

треба да се дозволи индивидуализација на секој случај, индивидуален пристап на секој случај“, рече тогаш Лазарова-Трајковска.⁴

Одговорност

Разрешен поранешниот јавен обвинител г. Марко Зврлевски

На 17 август 2017 година беше разрешен јавниот обвинител г. Марко Зврлевски, по гласање во Собранието на Република Македонија со мнозинство гласови „ЗА“ и во отсуство на парламентарната опозиција предводена од ВМРО-ДПМНЕ. Веднаш потоа по предлог на Владата беше поднесено барање до Собранието да распише оглас за нов јавен обвинител. Извесно беше дека в.д. Јавниот обвинител на РМ, кој привремено ќе ја извршува функцијата до изборот на новиот јавен обвинител ќе биде избран од редот на постојните јавни обвинители во обвинителството. И покрај тоа што Советот на јавни обвинители на РМ требаше да го назначи в.д. Јавниот обвинител, токму пред седницата на која требаше да се избере нов в.д. Јавен обвинител, претседателот на Советот г. Петар Аневски си поднесе оставка од функцијата. Оставката на г. Аневски не беше пречка да биде назначена г-ѓа Лилјана Спасовска како в.д. републички Јавен обвинител. Обвинителката Спасовска јавноста ја знае по случајот „Монструм“ кога таа беше обвинителка на јавната расправа што се одржа по жалбите на обвинетите во овој случај, осудени на доживотен затвор. Таа тогаш побара одлагање на следната расправа сè додека не се прибават сите факти што ги опфаќаат и доказите со кои располага Специјалното јавно обвинителство.⁵

Кривични пријави за Јово Вангеловски и судиите од предметот „Тврдина“

Здружението „Зелена лупа“ поднесе кривични пријави до Јавното обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, како и иницијативи за покренување на одговорност до Советот за утврдување на факти, кои се однесуваат на судиите за кои постојат основани сомненија дека дозволиле бегство на обвинетите Горан Грујовски и Никола Бошковски.

Покрај пријавите за судиите кои беа задолжени да го водат случајот „Тврдина“ кривични пријави биле поднесени и против судиите Ленка Давитковска, Татјана Михајлова и Дијана Груевска од Основниот суд Скопје 1, Лилјана Шопова, Сафет Кадриу и Цветанка Перич од Апелациониот суд Скопје, како и против судиите Јово Вангеловски, Фаик Арслани, Ристо Катавеноски и Џемаил Саити од Врховниот суд. Според ова Здружение, сите пријави се однесуваат на злоупотреба на службената положба, со намера други да прибават корист.⁶

Професионализам, стручност и ефикасност

Поднесен обвинителен акт против лицето кое ја нападна Радмила Шекеринска во Собранието

Основното јавно обвинителство – Скопје, во врска со настаните во Собранието на Република Македонија од 27 април 2017 година, соопшти дека е спроведена истражна постапка против едно

⁴ <http://makfax.com.mk/daily-news/вангеловски-не-се-откажува-и-покрај-од/>

⁵ <http://www.pravdiko.mk/obvinitelkata-liljana-spasovska-ke-go-menuva-zvrlevski-do-izborite/>

⁶ <http://a1on.mk/archives/775355>

лице за сторено кривично дело Насилство од чл.386 ст.6, а во врска со ставовите 3 и 1 од Кривичниот законик, за кое согласно ставот 6, предвидена е казна затвор во траење од 3 до 10 години.

ОЈО извести дека по завршената истражна постапка, до Основниот суд Скопје 1 Скопје е поднесен и обвинителен акт против осомничениот со кој тој се товари дека за време на настаните во законодавниот дом извршил грубо насилство, повлекувајќи а за коса г-ѓа Радмила Шекеринска, пратеничка во македонското Собрание. Оштетената во настанот се здобила со тешка телесна повреда.

Овој обвинителен акт доаѓа извесно време откако повеќе лица кои учествуваа во настанот веќе добија добија судска разрешница.⁷

Се проширува истрагата за „Крвавиот четврток“

Обвинителството за организиран криминал кое ја води истрагата за „Крвавиот четврток“ од 27 април ќе ја прошири истрагата во насока на утврдување дали и српскиот разузнавач, Горан Живаљевиќ и советникот за безбедност на претседателот Синиша Алексовски биле дел од организацијата на настаните во Собранието.

Ова беше потврдено и од обвинителката Вилма Русковска, која е дел од тимот на обвинители кои ја води истрагата, која додека дека ова се првични индиции кои може и да се потврдат но може и да не се докажат. Според неа, „самото присуство на Живаљевиќ во Собранието е дипломатски скандал, но и кривично дело учество во толпа“.

Проширувањето на истрагата беше поздравено од страна на Кабинетот на Иванов со напомена дека очекуваат „одговор од обвинителството за улогата на г. Живаљевиќ во настаните во Собранието. Јавноста треба да знае кој го пратил, што превземал, со кого бил и дали имал одобрение од надлежен државен орган за влез во Собранието на критичниот ден.“⁸

Одржани вториот состанок на Советот за реформи во правосудството и работната средба за изготвување на Стратегијата

Во Министерството за правда се одржа вториот состанок на Советот за реформа на правосудниот сектор, на кој биле присутни мнозинството од неговите членови. Нацрт-стратегијата за реформа на правосудниот сектор беше презентирана од страна на претседателката на работната група, проф. д-р Ана Павловска Данева, а министерот за правда ги повика членовите на Советот да ги дадат своите мислења и забелешки. Нацрт-стратегијата беше поздравена како добар стратешки документ, во кој биле нотирани повеќето слабости на правосудниот систем со конкретни предлог-мерки.

На состанокот беше поделен и нацрт Законот за изменување и дополнување на Судскиот совет на РМ и Законот за престанок на важењето на Законот за Советот за утврдување на факти и

⁷ <http://jorm.gov.mk/?p=4184>

⁸ <http://vesti.mk/read/news/13922563/4802161/istraga-za-zhivaljeviki-i-aleksovski>

покренување на постапка за утврдување на одговорност за судија за кои беше најавено дека Советот ќе се произнесе на наредната седница.⁹

На 29 август 2017 година се одржа работна средба за изготвување на Стратегијата. Претседателката на работната група, проф. д-р Павловска Данева, накратко ја презентираше Нацрт - Стратегијата за реформа на правосудниот сектор, при што таа укажа дека во текот на подготовката биле земени предвид забелешките и предлозите на членовите на работната група, доставени во раната фаза на подготовка. Притоа беше посочено дека дел од овие забелешки биле вградени во Нацрт - Стратегијата и во Акциониот план, додека дел од нив ќе бидат вградени во идните законски решенија.

Учесниците ги поддржале предложените решенија и дале и дополнителни сугестии и предлози за содржината на нацрт-Стратегијата.¹⁰

АКТУЕЛНИ СУДСКИ ПОСТАПКИ

„Диво Насеље“ - КОК 127/15

На рочиштето од 30 август 2017 година за случајот „Диво Насеље“ се продолжи со давање на завршни зборови од страна на одбраната. Тие во своите завршни зборови истакнаа дека неспорно се утврдило дека обвинетите не се сторители на делото.

На следното рочиште од 31.08.2017 година се продолжи со давање на завршни зборови од страна на обвинетите и нивните бранители. Завршни зборови дадоа вкупно осуммина обвинети. Судот ги извести присутните дека следните термини во септември се закажани за 12,14,18,20,22,26 и 28 септември 2017 година.

„ЕРАЗМУС“ – КОК 115/16

Судењето од ден 29 август 2017 година беше затворено за јавност, затоа што се испитуваше заштитен сведок. Воедно, рочиштето беше одложено за месец септември.

II БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈАТА

Антикорупциската комисија поведе постапки за дисциплинска одговорност, суспензија и отказ по распишување на изборите

Државната комисија за спречување на корупцијата (ДКСК) на седницата одржана на 29 август 2017 година едногласно одлучи да поведе постапки за три приговори против Генералниот секретаријат

⁹ http://www.justice.gov.mk/novost_detail.asp?lang=mak&id=1381

¹⁰ http://www.justice.gov.mk/novost_detail.asp?lang=mak&id=1382

при Владата и Агенцијата за вработување на Град Скопје за поведување дисциплински постапки, суспензија и отказ по распишување на локалните избори.

Комисијата во трите случаи констатирала дека постои основ за поведување постапки поради што најави дека ќе поднесе барања до Генералниот секретаријат и до Агенцијата за вработување да им биде доставена соодветна документација, како што кажа претседателот Игор Тантуровски, во најбрзо време, а најдоцна за 15 дена. Според него, триесет и двајца вработени во Владата поднеле приговор против Генералниот секретаријат на Владата.¹¹

Според Антикорупциската комисија, разрешувањето на Зврлевски е незаконско

На седницата одржана на 15 август 2017 година, Државната комисија за спречување на корупцијата зазема став дека не е законски престанокот на работниот однос на јавниот обвинител Марко Зврлевски, со оглед дека за време на избори, во овој случај локални, не може да се вработува или разрешува лице во државните и јавните институции.

Антикорупционерите едногласно заклучиле дека Зврлевски не треба да се менува во време кога се распишани избори, оти тоа претставува кршење на Изборниот законик.

Воедно, нивното мислење е предадено на собраниската Комисија веднаш по завршувањето на седницата на комисијата. Според Претседателот на Комисијата, Игор Тантуровски, ваквото мислење е идентично со тоа како што Комисијата и до сега се изјаснувала во слични ситуации, а во согласност со членот 8 од Изборниот законик е јасен.

Антикорупционерите се изјаснија една недела откако ВМРО-ДПМНЕ побара од нив да дадат толкување за примена на членот 8, според кој во време на распишани избори се забрануваат постапки за вработување на нови лица или престанок на работен однос на државни функционери.

Опозициската партија побара да се стопира расправата за разрешување на Зврлевски, додека Комисијата не се изјасни.¹²

Во врска со ова, Претседателот на Собранието, Талат Џафери истакна дека мислењето на Антикорупциската комисија е ирелевантно за расправата во Собранието, и Комисијата како дел од извршната власт не смее да дава препораки на законодавната власт.¹³

III ТЕМЕЛНИ ПРАВА

Слобода на изразување и плурализам во медиумите

Во текот на месец август, насилството врз медиумските работници продолжи во случајот на напад на новинарската екипа на „НОВА ТВ“, како и инцидентот со екипата на Интернет порталот „Курир“.

¹¹ <http://www.libertas.mk/antikoruptionska-povede-postapki-za-di/>

¹² <https://vistina.mk/?p=522568>

¹³ <http://vecer.mk/makedonija/antikoruptionska-razreshuvanjeto-na-zvrlevski-bi-bilo-nezakonsko>

Имено, во вториот случај се работи за отстранување на снимателот на „Курир“ за време на јавна седница на Државната изборна комисија.

Во првиот настан што се случи на 23 август од страна на едно лице ТЦ „Бисер“ беше нападната новинарската екипа на „НОВА ТВ“, при што се работеше за таргетирање на „политички непријателски“ медиум и пружање отпор кон медиумските работници кои работат во правец на информирање на јавноста. Во врска со овој случај Основното јавно обвинителство – Скопје оформи предмет, а од страна на назначениот обвинител беа издадени наредби и насоки кои имаат за цел утврдување на идентитетот на сторителот и целосно расветлување на настанот, по што ќе следува мериторна јавнообвинителска одлука.¹⁴

По повод нападот, Министерството за внатрешни работи истакна дека останува „одлучно во намерата да ја прекине претходната практика на неказнето напаѓање и попречување на новинарите во извршување на нивните работни задачи.“ СВР Скопје по преземените мерки и активности во врска со овој настан го утврди идентитетот на напаѓачот. Притоа, беше констатирано дека станува збор за А.Б. (38) од Скопје којшто најпрво го нападнал едниот новинар (со насилно однесување, туркање на телефонот со кој снимал и со влечење и виткање на раката) а потоа и другиот новинар, односно снимател (со удар во камерата со која снимал), додека тие биле на службена задача - покривање на настан на граѓанската иницијатива за собирање на потписи против изградба на бегалски кампови. Против лицето, како што истакнаа од МВР – ќе биде поднесен соодветен поднесок до надлежното ОЈО Скопје, а во врска со основано сомнение за сторено кривично дело „насилство“.¹⁵

Покрај осудата за овој настан на напад врз новинарската екипа на „НОВА ТВ“ од страна на Здружението на новинари на Македонија, осуда и за овој и за инцидентот со снимателот на „Курир“ дојде и од Агенцијата за аудио и аудио-визуелни медиумски услуги (АВМУ).¹⁶

АВМУ покрај другите активности, започна и со мониторингот на известувањето на радиодифузерите за локалните избори 2017 година, така што до сите радиодифузери бил испратен допис во кој прецизно се информираат за обврските од Изборниот законик до коишто треба да се придржуваат до започнувањето на изборната кампања, а за таа цел беше најавено дека ќе се одржат и посебни обуки. Од АВМУ потсетија и дека од денот на распишување на изборите тече рокот од пет дена, во којшто сите телевизиски и радио станици коишто ќе емитуваат платено политичко рекламирање за време на изборната кампања, треба да ги утврдат и достават ценовниците до Агенцијата, до Државната изборна комисија, до Државниот завод за ревизија и до Државната комисија за спречување на корупцијата.

¹⁴<http://www.pravdiko.mk/ojo-skopje-postapuva-za-rasvetluvane-na-napadot-vrz-ekipata-na-nova-tv/>

¹⁵<http://www.mvr.gov.mk/vest/4629>

¹⁶http://www.avmu.mk/index.php?option=com_content&view=article&id=3343%3A2017-08-17-14-10-38&catid=88%3Asoopstenija-media&Itemid=313&lang=mk;
http://www.avmu.mk/index.php?option=com_content&view=article&id=3350%3A2017-08-24-13-05-24&catid=88%3Asoopstenija-media&Itemid=313&lang=mk

На 22 август 2017 година беше објавен и првиот Извештај од мониторингот на медиумското известување за локалните избори 2017 за периодот од 7 до 16 август 2017 година, кој покажува дека радиодифузерите, во вестите, генерално ги почитуваат професионалните новинарски стандарди. „Кај повеќето медиуми забележливо е настојувањето да обезбедат повеќе разновидни ставови за прашањата и темите кои се обработуваат. Исклучок се мал број медиуми, кај коишто може да се забележи тенденција да пренесуваат ставови на субјекти кои споделуваат иста позиција по одредени теми.“¹⁷

Народен правобранител

Со оглед на тоа дека во текот на август се распишаа локалните избори, повеќе институции на системот се ангажираа со мониторинг на предизборниот и изборниот процес.

Народниот правобранител г.Мемети информираше дека видно е подобрена комуникацијата на органите и институциите коишто се мониторираат од страна на неговата канцеларија, но и дека покрај направените законски измени поради недостаток на капацитети и неусогласеност на правната регулатива, оневозможена е нивната практична примена.

Правобранителот во оваа насока особено се пожали до Мисијата на ОБСЕ во Република Македонија дека нема доволно средства за спроведување на мониторинг. Тој истакна дека заради недостаток на кадар доведено е во прашање мониторирањето на изборниот процес, како и отворањето на бесплатната телефонска линија за претстојните локални избори.¹⁸

Дискриминација

Објавата од страна на тимот на 31-от Меѓународен атлетски маратон на социјалните мрежи, која се однесуваше на наградите за учесниците и различните суми зависно од тоа дали победниците се мажи или жени¹⁹, предизвика мноштво реакции во јавноста. Хелсиншкиот комитет за човекови права на Република Македонија реагираше на одлуката на Интернационалниот атлетски маратон Охрид наградните фондови за тркачите да бидат приближно двојно повисоки од оние за тркачките. Тоа беше окарактезирано како класичен случај на директна дискриминација врз основ на пол кој се коси со принципите на спортското натпреварување, односно обезбедување на еднаквост на учесниците.²⁰

По реакциите, од страна на тимот на Меѓународниот атлетски маратон следувааше извинување, како и корекции на наградните суми коишто се изедначија и за машките и за женските учесници.

¹⁷http://www.avmu.mk/index.php?option=com_content&view=article&id=3349%3A-2017-&catid=88%3Asoopstenija-media&Itemid=313&lang=mk; Извештајот од медиумското известување може да се погледне тука: http://www.avmu.mk/images/izvestaj_od_monitoring_7-16_avgust_2017.pdf

¹⁸<http://sdk.mk/index.php/makedonija/narodniot-pravobranitel-se-pozhali-na-obse-deka-nema-pari-za-monitoring-na-lokalnite-izbori/>

¹⁹<https://www.facebook.com/reflektor.mk/photos/a.1322313007845255.1073741828.1322190011190888/1420319931377895/?type=3&theater>

²⁰http://mhc.org.mk/announcements/620?locale=mk#.Wa_CH1EjHIU